

GORSKI reševalec

Naslovnica: Vnos ponesrečenca
v helikopter (foto: Vili Vogelник)

Elemir Zrim – Gorski reševalec, alpinist, človek!

***Pogovor z dr. Rokom Mačkom, predsednikom
Komisije za medicino pri GRZS***

Ažmanovi dnevi 2016 nekoliko drugače

PODATKI IZDAJATELJA

Izdajatelj: Društvo GRS Tržič

Leto izdaje: maj 2016

Zbral, pripravil in uredil:
Matija Perko

Lektoriranje:
Veronika Perko

Oblikovanje in prelom:
Zasnova Janez Rožič

Izbor fotografij:
Vili Vogelnic in Matija Perko

Format:
Spletna izdaja

ISSN 2350-4617

Za vsebino prispevkov
so odgovorni avtorji.

Izdajo Gorskega reševalca
je podprla tudi Gorska
reševalna zveza Slovenije

KAZALO

Šesti številki na pot Blaž Belhar	3
Beseda urednika Matija Perko	3
Tudi mame smo gorske reševalke Andreja Jagodic	4
Kako sem postal gorski reševalec Jože Godnov	7
Dvakrat na isto goro Klemen Belhar	9
Specialni programi v Gorski reševalni službi Slavko Rožič	12
Elemir Zrim – Gorski reševalec, alpinist, človek! Matija Perko	14
Pogovor z dr. Rokom Mačkom, predsednikom Komisije za medicino pri GRZS Slavko Rožič	18
Ažmanovi dnevi 2016 nekoliko drugače Jure Noč	22
Koča GRS Tržič na planini Šija 2009–2016 Stane Sova	26
Skupna tura Dolomiti 2016 Milan Meglič	28
Mont Blanc 1966. leta Peter Rožič	33
Janko Krmelj – devetdesetletnik Društvo GRS Tržič	36
Statistični pregled dela Društva GRS Tržič v letu 2015 Primož Štamcar	37

Šesti številki na pot

Blaž Belhar – načelnik

Blaž Belhar (foto: Vili Vogeltnik)

Skoraj natančno eno leto je od izida zadnje, 5. številke publikacije, ki jo berete. Zame priložnost za kratek pregled enoletnega delovanja našega društva. Lani smo izvedli rekordnih 30 reševalnih akcij, število posredovanj nam raste iz leta v leto, podobno je tudi na državnem nivoju. Polna parkirišča na Ljubelju, pod Matizovcem in v Gozdu, tako med tednom, še posebej pa med vikendi, so znak, da se število obiskovalcev tržiških gora povečuje. Naše področje je zelo priljubljeno tudi med jadralnimi padalci, Kriška gora, Dobrča in vzletišče v Gozdu so med najbolj priljubljenimi v Sloveniji.

Vsi navedeni presežniki in odlično izvedene akcije pa imajo grenak priokus, saj smo lani, na za nas pomembnem področju, tudi nazadovali. Dolgo let že gostujemo na Policijski postaji Tržič, s policisti tradicionalno dobro sodelujemo. V trendu državnega varčevanja policija ukinja dežurno službo, kar posledično pomeni, da ne moremo več uporabljati sejne sobe v zelenih terminih. Tako smo tudi mi po dolgih letih postali "begunci". Pomoč so nam ponudili na Občini Tržič in v PD Tržič, kjer se zdaj dobivamo. Tako smo sedaj na dveh lokacijah (skladišče in avtomobila na policijski postaji, sestanki v PD Tržič), kar je seveda daleč od idealnega in velik korak nazaj za delovanje našega društva. Na eni strani rekordno število akcij, na drugi strani pa izgubljam še tisto malo, a za nas zelo pomembno prostorsko dostopnost na eni lokaciji. Naslednje leto bomo praznovali 80-letnico delovanja društva, kot kaže s culo na rami in v iskanju novih možnosti bivanja. Tudi na nivoju zveze je situacija alarmantna. GRZS leto zaključuje v minusu, razlog je veliko število reševalnih akcij (več, kot je planirano?). Če izpostavim turnosmučarsko in lavinsko opremo, so reševalci (po mojem mnenju) preslabo opremljeni. V Tržiču nam je pri tem na pomoč priskočila Občina Tržič. Potreben je odločen pritisk na državo, naj nam zagotovi minimalne pogoje in sredstva za delo. Mogoče se odgovorni ne zavedajo, da se v vlogi ponesrečenca lahko hitro znajde kdorkoli izmed nas.

V nasprotju z zgoraj napisanim je vzdušje v društvu dobro, letošnjo pomlad sta vse izpite za reševalca opravila naša pripravnikar Joža Godnov in Nejc Klemenčič, v društvu se nam je pridružil nov pripravnik, zdravnik dr. Tomaž Goslar. Čestitke obema novima reševalcema.

Vsem bralcem želim veliko lepih trenutkov in varnih korakov v gorah.

Beseda urednika

Matija Perko

Matija Perko (foto: Vili Vogeltnik)

Tokrat je moje delo potekalo spontano, tekoče. Moram reči, da s prispevki ni bilo posebnih težav. Nikogar ni bilo potrebno posebej priganjati. Kaj tokrat napisati in objaviti? Na vsebino so kazale že vse prejšnje številke Gorskega reševalca. Sledili so razgovori s posamezniki, uredniško delo, popravki, priprave na tisk in obliko publikacije.

Vse, kar počnemo, vaje, usposabljanja, preventivno delo, reševanje, sčasoma pozabimo. V spominu nam ostanejo le nekatere stvari posameznih dogodkov. Z zapisi in objavo pa uspešno dokumentirati vsaj del našega dela in aktivnosti. Posebno pomembno je seveda reševalno delo, saj le reševalci vemo, kako se počutimo ob uspešno opravljenem reševanju. Večkrat se nam z zahvalo kasneje oglasijo tudi tisti, ki smo jim ob nesreči pomagali.

Publikacija Gorski reševalec je naše društvo obogatila in pred nas postavila dodatne naloge. Mogoče je to komu odveč, a tako za zanamce ostane vsaj nekaj napisanega gradiva. Dostopnost spletne izdaje je dobra, več pa moramo v prihodnosti narediti še pri predstavitvi. Z manjšim številom natisnjenih izvodov zapolnimo vrzel do tistih, ki jim spletna izdaja ni dostopna, redno pa jih nesemo tudi v zbirko Knjižnice Tržič. V naslednjem letu bo naše društvo praznovalo 80-letnico delovanja. Za takrat načrtujemo izdajo zbornika, ki bo delno obeležil celotno delovanje, predvsem pa zadnjih 10 let.

Večkrat se vprašam, zakaj ob razmeroma velikem številu gorskih reševalcev GRZS ne izdaja podobne periodične publikacije. Pa toliko različnih "komisij" imamo, tudi tisto za informiranje! Ne zmoremo? Ni potrebe? Mogoče kak drug razlog ali preprosto nismo pripravljeni tega delati. Pa čeprav je tematike na nivoju GRZS več kot dovolj.

Kakorkoli, pred vami je nova številka, upam, da bo vsak bralec našel kaj zase. Pa srečno v hribih.

Tudi mame smo gorske reševalke

Andreja Jagodic

Medtem ko Vito vztrajno nagovarjam, naj poje vsaj še eno žličko kašice, ter pogledujem na uro, saj prihaja čas, ko bo potrebno v šolo po Ajdo, zazvoni telefon. Na drugi strani kolega s postaje, ki sprašuje, ali bi napisala članek o dilemah in težavah gorskih reševalk, ki so tudi mame. Najprej me vse skupaj malce zaskrbi, saj si ne predstavljam, kaj in kako bi to "problematiko" (ki pravzaprav to sploh ni) spisala, saj se še sama malce "lovim". Pred le pol leta sem namreč drugič postala mama. Tema se mi zdi privlačna in obenem precej težka. Privlačna zato, ker se o tem kaj dosti ne govori, težka pa pravzaprav iz istega razloga. Tudi sama o tem prav veliko ne govorim. Še manj jamram. Ni lepšega kot biti mama. In tako zelo hvaležna in srečna sem, da sem gorska reševalka. V obeh vlogah se enostavno počutim: jaz. Zato verjamem, da se bo vse izšlo, kot je treba. Vem, da sta vlogi združljivi, čeprav ni vedno preprosto. Verjamem pa, da se marsikaj da, če se hoče. In jaz si zelo in nadvse želim biti in ostati gorska reševalka. Kljub dvema zlatima deklicama, ki me kličeta mami.

Pred desetimi leti sem ob obletnici naše postaje za zbornik napisala članek, v katerem pišem o svoji strasti do gora, o sreči, ki me preplavlja v stenah, in o smislu, ki ga tam vedno znova najdem. Je danes kaj drugače? Kar se tiče smisla, strasti in ljubezni do gora prav nič. Še vedno bi vsak svoj prosti trenutek najraje stekla v naravo, ki me obenem tako zelo pomirja

in daje dodatnih moči. Pa vendarle se je življenje v desetih letih spremenilo. Med drugim tudi to, da sem postala mama in da prostega časa skorajda več ni.

Gorski reševalci in gorske reševalke moramo biti pripravljene, da se čim hitreje odzovemo na "klic na pomoč". Potrebno je pridobivati novo in redno obnavljati znanje raznih tematik, ki zadevajo reševanje v gorah, zato je pomembno in koristno, da se udeležujemo vaj in tur, ki pripomorejo k boljšemu delovanju posameznika ter celotne postaje. Vedno moramo biti tudi v dobri fizični kondiciji. In kako naj bi si mama ob službi in z dvema majhnima deklicama to lahko "privoščila"?

Predvsem z dovolj veliko željo, super organizacijo, dobrim usklajevanjem in precejšnjo improvizacijo. Mame smo dobre organizatorke, zelo koristno je, če smo tudi dobre improvizatorke. Pravzaprav je improvizacija na splošno v življenju precej pomembna. Priznati moram, da so me v času druge nosečnosti pestila vprašanja, kako bom pri dveh otrocih še vedno lahko zadosti fizično aktivna, kako se bom lahko udeleževala vseh potrebnih obveznosti in akcij. Nikoli si nisem dovolila pomisliti, da ne bom zmogla, sem se pa spraševala, kako bom vse to speljala.

Na srečo sem bila obe nosečnosti zdrava in sem bila vseskozi tudi fizično precej aktivna. V zadnjih dneh ozi-

Ajda in Andreja
na Zelenici
(foto: Erna Anderle)

REŠEVALCI

*Andreja med reševalno
vajo (foto: Matija Perko)*

V hribih nekoliko drugače
(foto: Aljaž Anderle)

roma tednih mamice res že postanemo preokorne in na vaje ali akcije že iz preventivnih razlogov raje ne gremo. Pride čas, ko te telo "prisili" malo obmirovati. Tudi določen čas po porodu je tako, saj se je potrebno posvetiti malemu bitju, ki te potrebuje v celoti in ves čas. Sama sem v tem času imela precej slabo vest, ker se nisem mogla odzivati na vaje in akcije, vendar so me na postaji pomirili z besedami in vedenjem, da je to popolnoma razumljivo, za kar sem jim resnično hvaležna.

Malo bitje (pre)hitro raste in ga mamica za kakšno urico ali dve že lahko zaupa v varstvo. Prav tako je kondicijo možno ohranjati skupaj z dojenčkom. Z obema deklicama sem že od šestega tedna po porodu zahajala v hribe. Lahko gremo na sprehod z vozičkom, lahko pa z vozičkom tudi tečemo, ga porivamo/vlečemo v klanec ali pa opravimo daljšo turo (za vzdržljivost). Pogoji je le eden: da v tem uživa tudi otrok. Moja druga deklica zelo uživa v nosilki in sva na ta način prehodili že kar nekaj hribov. Tako je dan koristen in prijeten za vse, otroka se naužijeta svežega zraka, napojimo se z dodatno energijo in nenazadnje tudi malo potreniramo.

Za ohranjanje fizične vzdržljivosti je dobro tudi to, da nam vreme ne predstavlja ovire (seveda, dokler je to varno), pač pa se mu prilagodimo. Gremo, ko imamo možnost, in ne čakamo na lepo vreme. Prav tako naj ne bo ovira tema. Pravzaprav mi je prav prijetno teči ali hoditi v dežju, tudi noč ima svojo moč.

Predvidevam različne možnosti, do katerih lahko pride, predvsem pa planiram vnaprej in se ne zanašam na zadnji trenutek. To predvsem pomeni, da je poleg nahrbtnika z vso potrebno opremo za primer reševalne akcije (ki je vedno pripravljena v avtu) pripravljena še velika torba z nujnimi pripomočki za otroke (plenice, previjalne podloge, robčki, oblačila itd.). Na zalogi imam vedno pripravljeno zadostno količino raznoraznih kašic in druge hrane za otroke.

Brez ljudi, ki nas pri našem delu in načinu življenja podpirajo in razumejo, ne bi šlo. Dokler so otroci majhni, potrebujejo varstvo, zato je zelo in nadvse hvaležno, da imamo v svojem krogu nekoga oziroma več "dobrih duš", na katere se lahko v takšnih primerih zanesemo.

Seveda je nadvse pomembno, da so naši otroci zdravi ter veseli in srečni ob vsem, kar delamo. Vita je še premajhna, da bi vedela, zakaj jo mami sredi noči zbuja, previja, oblači in vozi v avtu. Ajda pa razume in ve, da so vrednote, kot so dajati, osrečevati in pomagati drugim, nekaj, kar bi morali imeti vsi.

Torej, vsaka mama, ki je tudi gorska reševalka, ima svoje dileme in težave, kot najbrž tudi vsak gorski reševalec. Skrbi, težave in dileme so, so pa tudi zato, da se jih rešuje. In mame to kar dobro znamo.

Kako sem postal gorski reševalec

Joža Godnov

Prvič sem se s plezanjem srečal, ko so v osnovni šoli v Bistrici postavili umetno plezalno steno. Za večino otrok, ki smo takrat obiskovali šolo, je bila stena nekaj fascinantnega in smo jo zvedavo opazovali, še posebno takrat, ko so potekali treningi in so bili na steni plezalci. V sklopu interesnih dejavnosti sem se vpisal na tečaj plezanja ter spoznal osnove, kasneje sem se vpisal v alpinistično šolo in tako pridobival nova znanja.

S prehodom iz osnovne v srednjo šolo pa sem plezanje "obesil na klin", premagala me je najstniška uporniška sila, ki me nikakor ni hotela izpustiti iz prijema. Marsikaj sem takrat "ušpičil". Leta so tekla, pameti pa od nikoder, dokler me ni ujela ženska roka. Takrat sem se nekako umiril.

Ponovno sem začel zahajati v hribe, se družiti s kolegi, ki so plezali, in znova začel kupovati različno alpinistično opremo. Največ zaslug za to, da sem se zopet "gujsal na štriku", je imel prijatelj Duško Hrnčič.

Bilo je poleti leta 2011, ko sva se z mojim terenskim avtom vračala s plezanja na Predpražniku. Dušku je začel pisikati pozivnik. "Planinec ne najde poti za sestop, Kramarca Veliki

vrh" je pisalo. Tedaj je Duško dejal: "Jožko, pelji!" In sem pognal, vedel sem, da se mudi. Hitro sva prispela na zborna mesto na policiji v Trziču. Od tam smo se odpeljali proti mestu nesreče. V avtu so se nama pridružili še nekateri drugi člani GRS Trzič. Z mojim terencem sem jih odpeljal do vznožja melišč. Kmalu smo ugotovili, kje je ponesrečenec. Reševanje je potekalo rutinirano zbrano, poškodovanca smo varno prepeljali v dolino. Takrat sem prvič sodeloval pri reševanju.

Ta dogodek je bil nekako povod, da sem se bolj začel zanimati, kako deluje gorska reševalna služba, vse bolj sem čutil željo, da se pridružim gorskim reševalcem in pomagam pomoči potrebnim. Na Društvo GRS Trzič sem poslal prošnjo s kratkim življenjepisom. Slavko Rožič, ki je bil takrat načelnik GRS Trzič, je z menoj opravil osebni razgovor. Biti gorski reševalec ni šport, ampak je način življenja. Z vključitvijo med reševalce pa del tega postane tudi tvoja družina, saj vedno čakajo, da se domov vrneš živ in zdrav.

Januarja 2012 sem bil tako na občnem zboru sprejet v Društvo GRS Trzič, s pripravniško dobo treh let. Redno sem se udeleževal izobraževanj, pregledov, tečajev, vaj, sestankov in akcij. Po letu dela v društvu mi je bila zaupana skrb za vozila, opremo in skladišče. To delo opravljam tudi sedaj.

V letu 2015 sem se intenzivno začel pripravljati na zaključne izpite za gorskega reševalca. Vse to zahteva veliko prostega časa in odrekanja, še posebej, če te doma čakata dva razigrana sinova. V začetku aprila 2016 sem opravil zadnje izpite in postal gorski reševalec. Moram reči, da sem vedno vesel, ko uspešno opravim vse zaupane naloge. Ves trud je poplačan, še posebej takrat, ko pomagamo ponesrečenim.

*Joža s sinom
Petjo na eni od
prikaznih vaj GRS
(foto:Luka Renar)*

REŠEVALCI

Na vrhu Pocarske smeri v Grebencu (foto: Domen Bole)

Dvakrat na isto goro

Klemen Belhar

Priznam, nikoli nisem najbolje razumel ljudi, ki kar naprej hodijo na isti hrib. Stokrat na Triglav, stokrat na Kamnek, tristokrat na Kriško goro. Pa toliko različnih vzpetin je okrog nas! Zato skušam slediti načelu, da grem v istem tednu samo enkrat na isto vzpetino. Raznolikost dela življenje zanimivo. Očitno tudi z načeli in pravili ne smemo misliti prereno, saj nas življenje pogosto prisili, da kršimo lastna načela. Pogosto tudi z dobrimi nameni.

Velikonočni zajtrki so v naši družini veseli in obilni, zato je bilo treba porabiti presežek zaužitih kalorij. Z bratom Martinom sva se dogovorila, da greva vsaj na kratko turno smuko. Ker se nisva želela spopadati z očitki domačih, da sva odsotna tudi na praznik, sva izbrala lahko dostopno Zelenico. Popoldan se je ojužen sneg začel počasi vleči skupaj. Podlaga je bila idealna za hojo in na vrhu Plazu sva bila dokaj hitro. Odločila sva se, da nadaljujemo proti vrhu Šentanskega plazu. "Špura" je bila trdna in široka. Brez težav in srenačev sva se vz-

pela skoraj do grebena, do točke, kjer je vse skupaj postalo skoraj poledenelo. Smuka je bila dokaj dobra. In naslednji dan sva bila spet tam!

Med vožnjo domov sva kovala načrte za velikonočni ponedeljek, a sva spoznala, da ga bova verjetno preživela kar vsak s svojo družino. Pozabil sem na gore. Z ženo in hčerko smo se odpravili na pohod po gozdu. Med sprehodom sem dobil obvestilo o potrebni reševalni akciji. Taka sporočila so najhujša. Želiš sodelovati. Mudi se. Avto pa je nekaj kilometrov hoje stran. Običajno sledi slaba vest.

Sporočil sem, da sem na voljo, če bom potreben pri kasnejšem poteku reševanja. Akcijo sem začasno odmisli, saj smo tako ali tako hodili proti avtu. Med vožnjo domov nas je preletel helikopter in mislil sem si, da bo reševanje hitro opravljeno. Doma smo se lotili priprave kosila, ko me je poklical Blaž. Na vrhu Begunjščice je megla, helikopter ne more do ponesrečenca, na akciji ni dovolj reševalcev. Takoj sem se začel preoblačiti in

Med spuščanjem ponesrečenca v megli (foto: Primož Štamcar)

ZANIMIVO REŠEVANJE

pripravljati. Vmes me je poklical Martin in kmalu sva se skupaj vozila proti Ljubelju.

Tam nas je čakal ratrak planinskega društva. Spet smo bili hitro na vrhu Plazu. Mislil sem, da bomo zelo hitro na vrhu "Šentanca", a pričakale so nas povsem drugačne razmere kot dan prej. Sneg je bil zelo južen, vsaka stopinja se je udirala, tako nas je čakalo precej dolgo gaženje. V megli smo sledili stopinjam in ugotavljali, da bi se človek lahko izgubil tudi na domači gori. Z nosili smo na posled prišli do ponesrečenca, kjer je čakala prva skupina reševalcev. Med njimi je bil tudi postajni zdravnik Iztok Tomazin, ki je želel smučati od on-

dod. Ponesrečenec je verjetno dobil hitrejšo medicinsko oskrbo, kot če bi se poškodoval doma.

Vse ostalo je bilo dokaj rutinsko. Vendar prav ta rutina je naše dejansko delo. Po mojem štetju smo s ponesrečencem opravili devet spustov, dolgih okrog devetdeset metrov. To pomeni izdelavo osemnajstih sidrišč v snegu, pomeni ogromno komunikacije, pomeni veliko koncentracije, pomeni veliko teka po zasneženem pobočju navzdol, pomeni kak grd pogled in kakšno šalo. Vse tako, da ponesrečeni čuti čim manj tresljajev in bolečin. Možak z avstrijske Štajerske je ves čas izražal hvaležnost. Odlično se je držal.

Podatki o nesreči:

Nesreča se je zgodila 28. 3. 2016 na nadmorski višini 1920 m. Pri sestopu z Begunjščice po Šentanskem plazu se je poškodoval turni smučar, državljani Republike Avstrije, star 52 let. Na kraju nesreče ga je oskrbel naključno prisoten zdravnik GRS Tržič in sprožil reševanje. Aktiviran je bil tudi helikopter, ki pa zaradi goste megle, ki se je spuščala, ni mogel posredovati. Reševalci so ponesrečenca s štafetnim spustom transportirali do mesta, kjer je čakal ratrak, ki ga je odpeljal na Ljubelj. Tam ga je prevzelo vozilo NMP iz Avstrije. Reševanje je trajalo 5 ur in 54 min. Sodelovalo je 23 gorskih reševalcev in vojaški helikopter.

ZANIMIVO REŠEVANJE

Na vrhu Plazu je čakal Silvo z ratrakom, ki je po novem opremljen s potniško kabino. Za naše delo je to odlična pridobitev. Zadnja leta se namreč na območju Zelenice otežujejo razmere za naše delo. Ko je žičnica delovala, je bil dostop enostaven. Danes jo lahko nadomestita le ratrak in snežne sani. Na srečo odlično sodelujemo s Planinskim društvom Tržič, ki ju ima v lasti. Vsakič se odzovejo izredno hitro in omogočijo mnogo hitrejše reševanje. Korist imajo predvsem ponesrečenci.

Drugi razlog za oteženo delo sta izjemen razmah turnega smučanja in izjemen obisk Zelenice. Nad

tem se nihče ne pritožuje, vendar povsem statistično lahko pričakujemo vse več nesreč. Še največjo nevarnost predstavlja servisna cesta, ki je plazovno izjemno ogrožena. Dostop do Zelenice je tako večkrat omejen in težak. Cesta je velikokrat zaprta z ograjo, ki naj bi obiskovalcem preprečila uporabo. Kljub temu jo mnogi preplezajo, deloma umaknejo ali kako drugače zaobidejo. Zaradi takšnega početja moramo biti pripravljeni tudi na kakšno usodno nesrečo.

Odgovornost za reševanje teh težav morajo prevzeti tisti, ki imajo sredstva in moč za urejanje teh razmer. Ostalo bomo opravili gorski reševalci. Kljub sprehodom, praznikom in smučanja na isti gori.

Koristna uporaba kabine na ratraku (foto: Primož Štamcar)

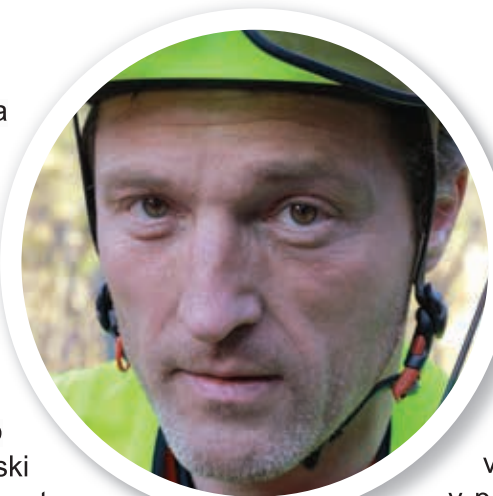
Specialni programi v Gorski reševalni službi

Slavko Rožič

Slavko Rožič (foto: Vili Vogelnik)

Slovenska gorska reševalna služba gorske reševalce usposablja po osnovnem programu. Gorski reševalec skozi pripravniško dobo v matični postaji pridobi osnovna znanja letne in zimske tehnike gorskega reševanja, dodatno pa mora opraviti še usposabljanje izbranih tem prve pomoči, ki traja 80 ur. Po uspešno opravljenem izpitu postane gorski reševalec z licenco. Marsikomu pa to ni dovolj in se želi še dodatno usposabljanje. Reševalci se po specialnih programih ob izpolnjevanju pogojev lahko usmerijo v letalsko reševanje, na področje reševalnih psov ali za inštruktorja tehnike reševanja. To so na manj reševalcev omejene enote, ki imajo običajno zahtevnejša in težja usposabljanja.

V preteklem letu smo v GRZS sprejeli še en specialni program. Poimenovali smo ga Gorski reševalec – tehnik za IT podporo in pripravo iskalnih intervencij.

Izvajalec tega programa je Komisija za reševalne tehnike GRZS. Program obsega 70 ur obveznosti in je sestavljen iz teorije, praktičnega dela in zaključnega seminarja.

Slovenska GRS se pogosto srečuje z iskalnimi akcijami. Teoretično takšne intervencije vodi in koordinira Policija, vendar v praksi vsaj v gorskem svetu večino dela, vključno z načrtovanjem, pripravo in izvedbo, opravi GRS. Seveda obstajajo tudi izjeme, ravno tako pa v programu info GRZS kakšen zapis "iskalna akcija" ne ustreza vsem kriterijem, ki jih za iskanje ali poizvedovanje določa Policija. Podatki zadnjih petih let (2010–2015) kažejo, da je bilo 32 % vseh intervencij opredeljenih kot iskalna akcija. Zato smo se v GRZS odločili, da pripravimo program, ki bo poenotil način priprave in obdelave podatkov, ki so potrebni za izvedbo iskalne akcije.

Vnos podatkov in odhod na teren (foto: Vili Vogelnik)

Preverjanje stojne točke in poročanje v bazo (foto: Vili Vogeltnik)

Pri tem nas je vodila želja, da tiste postaje in posamezniki, ki imajo več izkušenj in znanja, to delijo z drugimi in da skupaj ustvarimo enotno platformo za naslednje generacije reševalcev.

Na koncu še nekaj besed o vsebini programa. Z razvojem informacijskih tehnologij (IT) so se področja uporabe mobilnih telefonov, aplikacij in naprav za satelitsko navigacijo zelo razširila. Temu trendu moramo slediti tudi v GRS, saj nam podatki, ki jih lahko dobimo s terena, bistveno olajšajo izvedbo iskalnih intervencij. Za načrtovanje takšnih intervencij je potrebno znanje za pripravo in umerjanje digitalnih kart, poznavanje sistema ZA-RE (zaščita in reševanje) in posebnosti DMR sistemov (digitalni radijski sistemi), poznavanje profilov pogrešanih oseb in zakonske

podlage s področja iskanja pogrešanih oseb. Seveda sta v program vključena tudi poznavanje klasičnih kart in orientacija s pomočjo kompasa.

Cilj programa je, da dodatno usposobimo tiste reševalce, ki že imajo določeno predznanje s teh področij in bodo sposobni pripraviti in organizirati kompleksno iskalno akcijo in bodo podpora vodjem intervencije in specialnim enotam vodnikov reševalnih psov. Program bo prvič razpisan letos.

Viri:

1. *E-učbenik GRZS* (http://e-ucbenik.grzs.si/index.php?title=Iskalna_intervencija).
2. *Program Gorski reševalec – tehnik za IT podporo in pripravo iskalnih intervencij* (GRZS, 2015).

Elemir Zrim – Gorski reševalec, alpinist, človek!

Matija Perko

Elemirja sem spoznal, ko se je njegova družina preselila iz Jelendola v Tržič. Otroška druženja, skupna potepanja po okolici, raziskovanje po gozdovih, plezanje po okoliških čerih – vse to je bilo bogato doživljanje mladih dni. Tako sva postala prijatelja, kar sva še danes in na kar sem ponosen. Leta 1972 sva se skupaj vključila v Alpinistični odsek Tržič.

Elemir je pridno zahajal v hribe. Alpinistični vzponi so se nabirali, s tem pa tudi izkušnje. Najbrž ni potrebno poudarjati, da je v gorah kdaj treba imeti tudi srečo in "jo dobro odneseš" ter prideš cel domov. Vsi hribovci smo to kdaj doživeli. Sledil je sprejem med alpiniste, težji vzponi, novi izzivi.

V Tržiču je bila vedno dobra povezanost med alpinisti in gorskimi reševalci. Tako se je Elemir leta 1975 pridružil tudi GRS Tržič. Pot med reševalce je bila za večino alpinistov kar nekako samoumevna. Vsaj

takrat je bilo tako. Elemir je dopolnil 40 let dela med gorskimi reševalci, a je še vedno aktiven. Nekako sem uspel od njega dobiti nekaj odgovorov, kljub temu, da o sebi ne govori rad.

Kako in kdaj si se znašel med alpinisti?

Bilo nas je nekaj "gasarjev" (Partizanska ulica), ki smo se podili po Pirmancah in plezali po skalnih odstavkih. Željkov oče je bil alpinist in zato si je Željko večkrat na skrivaj sposodil nekaj alpinistične opreme. Naša prva tura je bila v čeri nad Lomskim turnom. Kot se spomnim, je naše početje opazil tvoj stari oče, ki nas je najavil v PD Tržič k alpinističnemu odseku. Spomnim se njegovih besed: "Fantje, v četrtek zvečer se javite na planinsko društvo, tam imajo alpinisti sestanke". To se je zgodilo leta 1972.

Si se pridružil gorskim reševalcem kat tako ali je temu botroval poseben razlog?

V tistih letih je bilo nekako samoumevno, da se kot alpinist pridružiš gorskim reševalcem. Leta 1975 sem kot alpinist sodeloval pri reševanju tragične helikopterske nesreče, ki se je zgodila na Ledinah. Bil je zadnji junijski vikend in zelo slabo vreme. S Petrom sva ravno prišla iz pod Storžiča, ko se je začel sklic moštva za reševanje in tako sem se po naključju pridružil akciji.

Takrat sva bila med mlajšimi reševalci in sva se med prvimi uspela prebiti prek ruševja do razbitin helikopterja. Kot osemnajstletni fantič nikoli ne bom pozabil prizora razbitega helikopterja in treh ožganih trupel. Ja, tako se je začela moja gorskoreševalna pot.

Najbrž na začetku nisi vedel, da bosta alpinizem in reševanje v tolikšni meri del tvojega življenja?

Ja, res je. V tistih najstniških letih se je začelo spontano, s prijatelji, ki smo imeli podobne interese in želje. V Alpinističnem odseku Tržič so nas starejši alpinisti sprejeli prijazno in odprtih rok. Takrat, pri mojih petnajstih letih, so bili zame prave legende z bradami in "fajfami" v ustih. Z leti so se te razlike med nami manjšale in postali smo pravi gorski in reševalni prijatelji, vsaj jaz tako čutim. V sebi sem ponosen, da sem lahko bil in sem še v družbi tako srčnih in preprostih ljudi.

Elemir Zrim (foto: Vili Vogelnik)

Dvig ponesrečenca na greben (foto: Vili Vogelnik)

Elemir, za teboj je 40 let dela med gorskimi reševalci, kaj ti to pomeni, si kdaj razmišljal, da boš "star maček", a še vedno aktiven?

A veš, da sem se zamislil šele sedaj, ko me to sprašuješ! Kaj mi to pomeni? Osnovno vodilo nas reševalcev je, da pomagamo ljudem, ki potrebujejo našo pomoč na težko dostopnih krajih. V meni je zasidrana ena misel. Kaj če bi jaz potreboval pomoč? No in to je tisto, kar že 40 let počnem, pa čeprav je veliko težkih in stresnih situacij. Mislim, da sem bolj med tihimi reševalci. "Star maček" pa tudi bolj tiho mijavka, tako da se bo treba kljub aktivnosti počasi umakniti med zaslužne člane.

Povej nam kakšno zgodbo, ki je zanimiva in ti veliko pomeni?

Ne vem, ali bo zanimiva, a meni veliko pomeni. S Tomažem Kavarjem sva se precej družila. Tako v hribih, na reševanjih in na raznih potovanjih po Evropi. Z njegovim avtom, spačkom, in pozneje z diano, sva se veliko vozila naokrog. Tomaž mi je bil vzornik v odnosu do sočloveka kot tudi pri drugih stvareh.

Tomaž je v poznejših letih zahajal v Ande, leta 2000 pa se je odpravil na Kitajsko na Mustagh Ato, kjer se je njegova življenjska pot žal končala.

Z njegovim bratom Janezom sva se leta 2004 odločila, da greva po njegovi zadnji poti in mu v bazi pod Mustagh Ato na balvan pritrdiva spominsko ploščo. Najin načrt ni bil vrh gore, ampak sva se dogovorila, da bova šla do tabora ena. Že v bazi je Janez staknil vnetje oči, tako da sem se proti taboru ena odpravil sam. Tisto leto je bilo nad taborom ena meter snega več kot leta poprej in razpoke so bile prekrite s snegom. Ker sem bil zgodaj na enki, sem se odpravil naprej. Kakih dvesto višinskih metrov nad taborom me je na turnih smučeh dohitel francoski alpinist. Dopovedoval mi je, da je glede na snežne razmere napredovanje varno samo na smučeh ali v navezi. Ker sem tako menil tudi sam, sem njegovo opozorilo sprejel in se počasi vrnil v bazo. Čez dva dni se je tudi Janez povzpел do tabora ena. Tako sva se vsak na svoj način poslovila od prijatelja in brata.

Kako si doživljal prve reševalne akcije? Si imel kakšne težave ob soočenju s ponesrečenci?

Kot sem povedal že prej, sem se že na samem začetku svoje reševalne poti srečal s hudo helikoptersko nesrečo na Ledinah. V vseh teh letih je bilo kar nekaj težkih trenutkov, ki se vsak posebej zasidra nekje v tebi, še posebej, če so to znanci ali prijatelji.

Je obseg reševalnega dela danes drugačen kot nekoč?

Ja, v teh letih se je veliko stvari spremenilo. Včasih obiski gora niso bili tako množični kot danes. Več se je hodilo bolj organizirano preko planinskih društev. Ker je bilo manj obiskovalcev gora, je bilo posledično tudi manj nesreč. Danes se je v gorski svet preselilo veliko adrenalinskih športov (jadralni padalci, kolesarji, tekači) in vse več je pohodnikov, s tem pa posledično več nesreč. Od nas reševalcev se zahteva mnogo več specializiranega znanja kot nekoč.

Imaš družino. Je bilo zaradi tvojih odhodov v hribe in na reševanja kdaj še posebno težko?

Ko sem spoznaval svojo sopotnico Jožico, sem jo nekako seznanjal tudi s svojim načinom življenja. "Plezam in sem gorski reševalec. Če ti bo tak način življenja odgovarjal, se lahko poročiva." In tako je tudi bilo. Ni bilo vedno lahko, še posebej, ko sem odhajal na težje akcije in v tuja gorstva. Brez razumevanja in podpore domačih bi bilo seveda še težje.

Kako sta na to gledala sin Luka in žena Jožica?

Kot vem, je to moje poslanstvo reševalca raslo z njima. Luka je kot otrok kmalu dojel, kdaj grem na vajo in kdaj v reševalno akcijo. Vedno, ko je zapiskal pager, sta mi hitro pomagala pri pripravi nahrbtnika. Luka je vedno govoril: "Ko bom velik, bom tudi jaz pomagal ljudem!". To sedaj tudi počne, saj je zdravstveni delavec.

Kaj te kot reševalca povezuje z ostalimi reševalci?

Kot reševalca z ostalimi gorskimi reševalci me povezuje preprosto dejstvo, da je reševanje v nedostopnih krajih timsko delo. Pri vsem tem je pomembno, da se med seboj dobro poznamo in si zaupamo. Pri reševanjih si spontano porazdelimo naloge glede na težo reševalne akcije. Tudi druženja na skupnih turah doma in v tujini so pomembna za vzdrževanje kondicije in krepitev medsebojnega zaupanja.

Reševanje nekoč in danes?

Seveda so razlike ogromne. Tako kot na vseh področjih našega življenja. Včasih je bila reševalna oprema precej slabša, težka in manj prilagodljiva ponesrečencu. Obveščanje reševalcev je bilo kurirsko, kasneje po telefonih. Za transport moštva in opreme smo bili odvisni od policijskih vozil, le redko je bil vključen helikopter. Posledično smo potrebovali več časa, da smo prišli do ponesrečenih, kot ga praviloma porabimo sedaj.

Danes je reševalna oprema prilagodljivejša in tehnično dovršena. Hkrati nudi precej večje udo-

bje in zaščito tudi ponesrečencu. Obveščanje reševalcev poteka preko pagerjev in mobilnih telefonov s strani centra za obveščanje. Reševalci imamo na voljo svoje terensko reševalno vozilo, po potrebi pokličemo na pomoč tudi helikopter. A žal naši nahrbtniki kljub sodobnejši opremi niso nič lažji. Od nas se zahteva vse več profesionalnega znanja in dela. A smo samo amaterji, ki za to namenjamo svoj prosti čas.

Katera reševalna akcija je bila zate najtežja?

V teh letih je bilo kar nekaj stresno težkih akcij, še posebej, če so bili vpleteni znanci. Eno od teh bom opisal. Pravzaprav je šlo za tri akcije v enem dnevu.

Leta 2010 smo bili v enem dnevu poklicani v tri reševalne akcije in pri vseh treh sem sodeloval. Pri prvem posredovanju je šlo za zastoj srca na poti z Ljubelja proti planini Prevali. Prvič sem bil soočen z oživiljanjem. Žal je bil naš trud kljub pomoči zdravnika z defibrilatorjem neuspešen. A žal ni bilo konec. Še med tem reševanjem so nas ponovno klicali s podatki o pogrešani osebi na področju Ljubelja in Zelenice. Takoj, ko smo zaključili prvo akcijo, smo se zbrali na platoju Ljubelj. Bilo je že pozno popoldan. Glede na znane podatke smo se po vseh poteh odpravili proti Zelenici, Begunjsčici, Vrtači in Suhemu rušju. Vendar neuspešno. Pogrešane osebe nismo našli. Ko smo se ponovno zbrali in delali načrt za nadaljevanje akcije za naslednji dan, smo dobili tretji klic.

Na pobočjih Košute so bili izgubljeni trije avstrijski državljani. Zajeli sta jih megla in noč. Na podlagi podatkov in naših sklepov smo ugotovili, kje bi lahko bili, in jih našli nad planino Pungrat. Varno smo jih pospremili do avtomobila in prepeljali nazaj v Avstrijo. Naslednje jutro smo nadaljevali z iskalno akcijo,

Elemir med vzponom (foto: Vili Vogeltnik)

ki smo jo zaradi noči prejšnjega dne morali prekiniti. Okoli poldneva smo pogrešano osebo našli sto metrov pod grebenom Ljubeljščice, a na žalost ji ni bilo več pomoči. To sta bila zame dva zelo stresna dneva, najbrž pa tudi za vse ostale, ki so pri tem sodelovali.

V vseh letih si opravil veliko vzponov, se povzpel na različne vrhove po svetu. Povej nam kaj o tem.

Slavotov 50. rojstni dan je bil povod za mini odpravo v Južno Ameriko. Tja smo se odpravili Slavo, njegov sin Slavko in jaz. Bil sem zelo vesel, da sem bil lahko zraven. Za glavni cilj smo si zadali osvojiti vrh Aconcague. Midva s Slavotom naj bi vrh dosegla po normalni smeri, Slavko pa s solo vzponom po Poljski smeri.

Rad bi opisal najin vzpon proti vrhu, ki se ni končal po najinih željah. Slavko je že dan prej odšel na sedlo Nido de Cóndores (5400 m) in tam postavil šotor. Dan kasneje sva se tudi midva odpravila proti sedlu. Slavo je hodil z lahkoto, glasno je pel pesmi, moji koraki pa so postajali vse težji, tako da sem se komaj privlekel na sedlo do šotora. Slavko naju je že čakal z loncem vročega čaja. Malo smo pokramljali, nato pa se je odpravil pod Poljski ledenik. Nekaj po tretji uri zjutraj sva s Slavotom pričela vzpon proti naslednjemu taboru. Do tabora Berlina (5900 m) sem ga komaj dohajal. Pritisnil je hud mraz, zato sva slabe pol ure počivala. Nato sva nadaljevala z vzpenjanjem. Malo pod bivakom Independencia (6500 m) se je Slavo odločil za krajši počitek. Rekel sem mu, da grem počasi naprej, saj me bo tako ali tako pod vrhom ujel, če nama bo uspelo. Na poti sem srečal kar nekaj alpinistov. Kljub lepemu vremenu se je okoli vrha začela pojavljati megla, a pot je bila označena z možici. Nekako sem se po kanaleti prebijal proti vrhu, misleč, da v meglicah za seboj videvam Slavota. Žal Slavo ni prišel do vrha, za kar mi je bilo pri srcu hudo. V tistem trenutku se je skozi meglice na vrhu pojavil Slavko, ki je uspešno preplezal Poljsko smer. Ob stisku rok in objemu sem na licu čutil solze sreče.

Naslednji dan smo s sedla sestopili v bazo. Nazdravili smo s kozarčkom penine, ki so nam jo podarili policisti z besedami: "Bravo, el Sloveno!". Ob tem sem pripomnil, da bi morali nazdraviti Slavotu, a se ni izšlo po naših željah. Slavo se je ozrl po bazi in okolici in dejal, da je sem prišel uživati in ne postavljal ciljev. Ja in to je "moj stari", kot ga kličem jaz, povedal pred devetnajstimi leti. Kar je povedal, mi je ostalo v spominu, zato tudi sam poskušam v hribih predvsem uživati, brez postavljanja posebnih ciljev.

Imaš veliko načrtov. Kam bi še rad splezal?

*Med plezanjem v Paklenici
(foto: Matija Perko)*

Želje so, načrtov ni. Nekaj zdravja in kondicije je še za kakšno pohodno pristopno turo v tuja gorstva. Verjetno bo ostalo le pri željah, se pa razveselim vsakega uspeha svojih gorniških prijateljev.

Vem, da si se z nevarnostmi v gorah srečal velikokrat. Kje je meja, ko je potrebno odnehati?

Vsak alpinist in reševalec bi lahko napisal zajetno knjigo, ko se je srečeval z nevarnostmi v gorah. Ko postajaš starejši, mnogo bolj znaš opazovati naravo in meja varnosti se tako dviga. Vse odločitve so bolj preišljene.

Še vedno plezaš! Kaj ti to pomeni?

Spadam med zmerne plezalce in nikdar nisem bil vrhunski alpinist, to moram poudariti. V steni si sam s seboj in hkrati povezan s soplezalcem na vrvi. Ko po vzponu stopim na rob stene, se v meni zgodi neka posebna sprostitve, ki je ne znam niti opisati. No in to vleče, da še vedno plezam. Nekoč si mi ravno ti dejal dobesedno takole: "Nimamo vsi enakih sposobnosti in tega se moramo alpinisti zavedati. Nekdo opravi vzpon sedme stopnje, drugi vzpon četrte stopnje, a so pri tem občutki doživljanja uspeha lahko enaki."

Elemir, hvala, da si svoje misli delil z nami. Čestitam ti za tvojih 40 let v GRS. Sam pa zaključujem s tem, kar za Elemirja vedno velja. Saj poznate pesem "Za prijatelje si je treba čas uzeti!", Elemir si ga vedno vzame.

Pogovor z dr. Rokom Mačkom, predsednikom Komisije za medicino pri GRZS

Slavko Rožič

Se lahko za začetek predstaviš našim bralcem? Kdaj si se odločil, da boš poleg zahtevnega zdravniškega poklica opravljal še poslanstvo gorskega reševalca?

Sem zdravnik specialist družinske in urgentne medicine. Delam v prehospitalni enoti Zdravstvenega doma Celje, to pomeni, da je moje delovno mesto na terenu v urgentnem reševalnem vozilu. Živim v Velenju, kjer sem v srednji šoli začel tudi plezati. Kasneje sem se med študijem v Ljubljani pričel ukvarjati z alpinizmom. Po končanem študiju sem kot zdravnik in plezalec sodeloval na več odpravah v Himalajo. Približno v tistem času sem se priključil tudi gorskim reševalcem, sprva na Koroškem, sedaj pa sem član GRS Celje. Sama odločitev o reševanju v gorah in članstvu v GRZS je bila spontana, zrasla je iz ljubezni do alpinizma in zdravniškega poklica.

Komisija za medicino je ena od strokovnih komisij, ki med seboj povezuje zdravnike in ostalo zdravstveno osebje ter aplicira znanje in izkušnje urgentne medicine v operativno delo GRS. Lahko za začetek poveš, kako ti vidiš vlogo KMED v GRS in kdo je lahko član te komisije? Koliko zdravnikov je v GRS?

Osrednje poslanstvo GRS mora biti hitro in kakovostno nudenje nujne medicinske pomoči (NMP) poškodovanim in obolelim v gorah ter njihov hiter in obziren transport v ustrezno zdravstveno ustanovo. KMED je tista, ki naj bi skrbela za ustrezno vključevanje NMP v doktrino in samo delo GRZS. To pomeni, da moramo skrbeti za izobraževanja, nabavo medicinske opreme in vključevanje zdravnikov ter drugega zdravstvenega kadra v oskrbo poškodovanih in obolelih v gorah. Zaradi majhnega števila zdravnikov

*Čakajoč na akcijo – na Brniku
(foto: Ivan Avberšek – Hans)*

*Na turni smuki –
avtoportret
(foto: Rok Maček)*

v GRZS, aktivnih jih je približno 30, akcije žal pre pogosto potekajo brez prisotnosti zdravnika. Občasno se zdravnikov sploh ne aktivira, saj vodje akcij presodijo, da jih ne potrebujejo.

Člani Komisije za medicino smo praviloma zdravstveni delavci. V trenutni sestavi smo večinoma zdravniki, en član je diplomiran zdravstvenik. KMED se zaveza za večjo vključenost ostalih zdravstvenih delavcev v delo KMED in njihovo vlogo oziroma položaj znotraj GRZS, predvsem si želimo uporabiti njihovo bogato zdravstveno znanje in izkušnje. Imamo tudi delovno skupino zdravstvenih delavcev, katere naloga je opredelitev njihovega položaja, nalog in opreme znotraj GRZS.

Vaša komisija skrbi tudi za usposabljanje reševalcev s področja prve pomoči z dodatkom nujne medicinske pomoči. Katera usposabljanja izvajate in kakšna je tvoja izkušnja s temi usposabljanji? So reševalci zadovoljni, imate kakšne kadrovske težave pri izvedbi?

KMED vsakoletno organizira 80-urni tečaj prve pomoči in nujne medicinske pomoči. Na dnevu reševalcev poteka tudi tekmovanje iz prve pomoči. Vsaki dve leti pripravimo tečaj dodatnih znanj iz NMP za reševalce

letalce, vsake tri leta pa sklop predavanj in vaj za obnove licence iz prve pomoči za vse člane GRZS. Zadnja leta organiziramo tudi Ažmanove dneve, strokovno srečanje za zdravnike in zdravstvene delavce v GRZS. Letos jih pripravljamo skupaj s hrvaškimi kolegi v Paklenici na Hrvaškem.

Reševalci so z izobraževanji zadovoljni, zavedajo se, da to znanje potrebujejo, ker se s tem ne srečujejo vsakodnevno. Za nas, ki sodelujemo v organizaciji in izvedbi teh aktivnosti, to predstavlja precejšnjo obveznost. Z izvedbo imamo vsako leto kadrovske težave, ker nas je preprosto premalo. Po analogiji z inštruktorji GRS razmišljam tudi o inštruktorjih prve pomoči in NMP znotraj GRZS, katerih naloga bi bila organizacija in izvedba teh izobraževanj. Zdaj to izvaja KMED, ki pa jo sam vidim bolj v vlogi koordinatorja kot pa organizatorja izobraževanj.

Vloga zdravnika v gorskem reševanju je po mnenju večine reševalcev zelo pomembna in s svojim delom na terenu rešite marsikatero življenje. Kakšna je struktura poškodb pri gorskih nesrečah? So najtežje nesreče tiste, ki jih opravite s helikopterjem? Kako zagotavljate kvalitetno oskrbo poškodovancev tudi takrat, ko helikopter ne more poleteti in je v akcijo treba peš?

Vzrok večine reševalnih akcij so poškodbe, po naših podatkih velika večina teh poškodb ne ogroža življenja, tipično gre za poškodbe rok ali nog. Hujše poškodbe so bistveno redkejše, predstavljajo nekje 5–10 % vseh intervencij. Ob primernih vremenskih pogojih helikopter opravi večino akcij ne glede na težo poškodb. V medicini merimo čas do dokončne oskrbe poškodovancev v ustrezni zdravstveni ustanovi. Krajši, kot je ta čas, boljše so možnosti preživetja, manjše so posledice. Helikoptersko reševanje ta čas bistveno skrajša in tako izboljša izhod zdravljenja, pogosto tudi reši življenje. V primeru klasične reševalne akcije je ta čas bistveno daljši in v primeru življenjsko nevarnih poškodb lahko tudi usoden. Hkrati smo pri oskrbi poškodovancev na klasičnih akcijah omejeni z razpoložljivo opremo in slabšo možnostjo nadzora bolnika med transportom.

Poleg rednega dela morate kot vsi ostali reševalci opraviti tudi vse druge obveznosti, letne in zimске vaje, usposabljanja za delo s helikopterjem, delo na domači postaji. Kako usklajuješ vse te obveznosti in koliko časa imaš sploh zase? Kaj počneš v prostem času?

Vse omenjene obveznosti se seštevajo in pogosto ti zmanjkuje prostega časa. Ritem življenja je vedno hitrejši, pomembnejše postaja aktivno upravljanje s časom. Zmoti me, da se usposabljanja in vaje odvijajo po nekaj desetletij starem konceptu. Pogosto zapraviš ves dan za nekaj ur koristnega dela. Tu vidim še veliko možnosti za racionalnejše izkoriščanje našega časa.

V času, ki mi ostane, se večinoma ukvarjam z dejavnostmi v naravi. V zadnjem obdobju spet več plezam, celodnevne ture v gorah pa so postale prava redkost.

Pri svojem delu in pri delu v GRS se zagotovo srečuješ s težkimi situacijami, ki puščajo sledi. Kako se spoprijemaš s stresom? Je kakšna akcija, ki je nikoli ne boš pozabil?

Težke akcije in kritične situacije v GRS niso ravno pogoste. Zato se spominjaš prav vsake. Tvoje glavno vodilo je, da delo opraviš strokovno in po svojih najboljših močeh. Čeprav pri svojem delu nisi vedno uspešen, si v sebi miren, da si storil vse. To je pomembno za tvoje delo v prihodnosti. Iz takšnih situacij se moramo vsi nekaj naučiti. Analize po akcijah moramo izvajati redno in objektivno, izpostaviti moramo dobre stvari in stvari, ki jih lahko še izboljšamo. Krivcev in junakov pri našem delu ni.

Kakšen je tvoj pogled na prihodnost gorskega reševanja? Bi združevanje s poklicno enoto helikopterske nujne medicinske pomoči res prineslo bistvene prednosti za poškodovance? Zakaj obstaja strah večine reševalcev, da se želi gorsko reševanje v helikopterskem delu profesionalizirati in da bi profesionalna enota končala stoletno zgodovino prostovoljnega reševanja?

Velika obiskanost naših gora, aktivno preživljanje prostega časa in spreminjanje miselnosti obiskovalcev gora botrujejo vedno večjemu številu akcij. Reševanje s helikopterjem postaja ena od potrošniških storitev, ki je na voljo vsakomur. GRZS nudi profesionalno storitev, ki pa jo opravljamo prostovoljci. Nekateri reševalci so v poletni sezoni skoraj vsakodnevno na akcijah. To ni več prostovoljstvo, to je že skoraj poklic. Reševalci vedno težje zapuščamo svoja delovna mesta, mnogi jih sploh ne morejo. Problem je tudi aktivacija zdravnikov v času izven poletne sezone helikopterskega dežurstva. Ta težava v prihodnosti ne bo nič manjša, kvečjemu se bo stopnjevala. Rešitev vidim v nekakšni obliki poklicnega jedra, podobno, kot so organizirani gasilci. Tudi pri njih prostovoljstvo ni izginilo, nasprotno, kvaliteta in strokovnost dela se pri njih stopnjujeta. Svojo organizacijo mora GRZS graditi na temeljnem vprašanju, kaj je za poškodovanca v gorah najboljše. Odgovor na to vprašanje mora biti vodilo naše organiziranosti službe. Na prvem mestu je človek, ki ga rešujemo! Ob tem barva helikopterja, znamka čevljev ali ime postaje ni pomembno. Poškodovanci od nas pričakujejo hitro in strokovno pomoč.

Trenutno imamo organizirano službo helikopterske nujne medicinske pomoči vse dni v letu. Če jo dopolnimo z gorskim reševalcem letalcem, jo v trenutku spremenimo v enoto, ki je sposobna reševati v gorah in na težko dostopnih krajih. Takšna ekipa lahko poleti takoj. V Sloveniji se intervencije na težje dostopnih krajih odvijajo/izvajajo vsakodnevno. Trenutna ekipa helikopterske NMP ni usposobljena za reševanja na težjih terenih, GRZS pa se zaradi predolge aktivacije sploh ne aktivira, transport opravijo ekipe NMP s pomočjo gasilcev. Združena ekipa HNMP in GRZS bi bila v takšnih primerih izjemno koristna.

Bi za konec še kaj dodal?

Živimo v času hitrega razvoja urgentne medicine in vedno višjih pričakovanih javnosti in države. Upam, da bomo v prihodnosti vsi združili moči v želji po hitri, strokovni in varni oskrbi poškodovancev in bolnikov v gorah.

Ažmanovi dnevi 2016 nekoliko drugače

Jure Noč

Tokratni Ažmanovi dnevi so se preselili v Starigrad (Paklenica). Ideja dr. Tomazina se je izkazala fenomenalno, saj se je nabralo veliko število poslušalcev tako iz Slovenije kot tudi s Hrvaške in iz BiH. Nastanjeni smo bili v hiši HGSS Zadar v Starigradu, nekateri pa po zasebnih penzionih. Posamezni udeleženci simpozija so prišli že en dan prej in ga izkoristili za plezanje v kanjonu Paklenice. Uradni del programa se je začel v petek ob 17. uri.

Po uvodnem nagovoru so sledila predavanja. Teme so bile izbrane zelo zanimivo, kar je tudi pokazala dis-

kusija, ki se je razvila po predavanjih. Nekaj problemov nam je povzročal jezik, vendar smo tudi to ob trudu vseh sodelujočih nekako rešili. Sledili so večerno druženje in izmenjave mnenj, izkušenj in idej pri Dinku.

Sobotno jutro nas je pričakalo z dežjem. Tako smo spremenili program in najprej imeli predavanja, nekatera so bila še posebej zanimiva, saj je specifičnost postaj gorske reševalne službe in seveda vsake države udeleženke povsem drugačna. Popoldne so sledile delavnice. Kanjon Paklenice omogoča zelo varno, hkrati pa zelo realno okolje, kjer smo izvedli 6 delavnic. Delavnice so vodili

Reanimacija v steni (foto: Vili Vogelnik)

Jure Noč (foto: Vili Vogelnik)

Oskrba politravmatiziranega poškodovanca na zahtevnem terenu (foto: Vili Vogelnik)

Oskrba ponesrečenca, visečega na vrvi (foto: Vili Vogelnik)

Uporaba različnih sredstev pri imobilizaciji ponesrečenca (foto: Vili Vogeltnik)

slovenski in hrvaški inštruktorji, udeležba je bila zelo številčna. Udeleženci so pri delu pokazali veliko motivacije, saj so nekatere delavnice omogočale trening v situacijah, na katere na svojih postajah zelo redko nalletijo. Tu se je pokazala visoka stopnja znanja članov GRZS tako z medicinskega kot tudi tehničnega vidika. Udeleženi člani GRZS smo organizirali tri delavnice:

- Zlom noge in vratne hrbtenice na zelo zahtevnem terenu (Jure Noč, Slavko Rožič, Peter Rožič),
- Reanimacija na težavnem terenu (dr. Rok Maček, Matjaž Šerkezi, Damjan Kočar) in
- Oskrba politratmatiziranega poškodovanca na zahtevnem terenu (dr. Uroš Lampič, Janez Primožič, Slavko Frantar).

Udeleženci delavnic so v kasnejših razgovorih pohvalili visok nivo znanja in profesionalnosti.

V nedeljo so nekateri udeleženci plezali v kanjonu, nekateri pa odšli raziskovat Velebit. Treba je poudariti, da so takšna srečanja, čeprav so teme zelo strokovne, lahko zelo uporabna za vse člane gorskih reševalnih služb. Še posebej je koristna udeležba na delavnicah, saj gre za praktične prikaze posameznih situacij.

Podobno izvedbo Ažmanovih dnevov bi želeli tudi v prihodnje. Kombinacija predavanj, praktičnega dela, medicinske oskrbe, učenja, in plezanja na simpoziju se ne zgodi vsak dan. Menim, da bo tudi udeležba na naslednjem simpoziju zato številčnejša.

Izjave nekaterih udeležencev simpozija:

Iztok Tomazin: "Zadovoljen sem, da je moja ideja o spremembi in nadgradnji strokovnih srečanj medicincev GRZS naletela na plodna tla tudi pri hrvaških in bosanskih kolegih, da smo kljub omejenemu času in skromnim virom uspeli organizirati srečanje v Starigradu in Paklenici ter da smo se imeli zelo dobro – tako v strokovnem kot v plezalnem in družabnem smislu. Vesel sem tudi enotnega mnenja udeležencev, da bi bilo s takšnimi srečanji vredno nadaljevati."

(foto: Vili Vogelnik)

sem tudi enotnega mnenja udeležencev, da bi bilo s takšnimi srečanji vredno nadaljevati."

Dr. Petar Miškovič, Pročelnik Medicinske komisije HGSS: "Međunarodni simpozij gorske medicine održan u Starigradu, (NP Paklenica – Hrvatska) od 8. do 10. 4. 2016 godine pokazao je izuzetnu važnost razmjene znanja i iskustava na području medicinskog zbrinjavanja u neurbanim i teško pristupačnim područjima. Tehnička iskustva i najnovije smjernice medicinskog zbrinjavanja pokazane su kroz vrlo kvalitetna predavanja i stručno odrađene radionice na terenu. Ovakav oblik međunarodnih susreta medicinarske gorske službi spašavanja potrebno je organizirati i u budućnosti kako bi se održao visoki standard kvalitete zbrinjavanja unesrećenih u uvjetima gorskog spašavanja."

(foto: arhiv GRS Tržič)

spašavanja potrebno je organizirati i u budućnosti kako bi se održao visoki standard kvalitete zbrinjavanja unesrećenih u uvjetima gorskog spašavanja."

Maja Železnik: "Že prvo e-sporočilo je v mojih očeh povzročilo iskrice. Končno izobraževanje, ki me res zanima. Moji prvi Ažmanovi dnevi. Za začetek plezanje (lepše se res ne bi moglo začeti), potem pa teme, da kar padeš vanje. Povedane

z žarom, zanimivo in s predanostjo ljudi, ki res verjamejo svojim besedam. Kdo bi rekel, da je lahko učenje tako zanimivo ... Terenske vaje, scenariji in razlage nazorno prikažejo, kako nuditi pomoč v vseh mogočih in nemogočih situacijah in terenih. Večerno druženje pa le še dodana vrednost. Toliko smeha, veselih domislic, sproščenosti in topline. Da je zadnji dan kar sonce pregnalo oblake. To je to ... Vzemi, kar hočeš. Jaz res ne morem biti kratka. Ker mi je bilo vse tako zelo všeč."

(foto: Vili Vogelnik)

Janko Rebolj: "Pozdravljam takšno idejo in čim več podobnih strokovno-delovnih srečanj. Tovrstnih usposabljanj v GRZS manjka. Mislim, da je področje Paklenice zelo primerna lokacija, saj je razmeroma blizu za vse udeležence simpozija. Upam, da bo tako tudi naslednje leto."

(foto: Vili Vogelnik)

Slavko Rožič: "Simpozija se je udeležilo preko 40 udeležencev iz treh držav oziroma gorskih reševalnih služb. To kaže na veliko zanimanje in željo po izmenjavi izkušenj. Vloga zdravnikov in ostalih zdravstvenih delavcev s področja urgentne medicine je v gorskem reševanju zelo pomembna in tega se zavedamo tudi v GRZS. Zato bomo tovrstna srečanja podpirali tudi v bodoče."

(foto: Vili Vogelnik)

DELOVANJE V GRZS

Delo je potekalo na posameznih delavnicah (foto: Vili Vogelnik)

DELO V DRUŠTVU

Koča GRS Tržič na planini Šija 2009 – 2016

Stane Sova

Od dolgoletnega gospodarja kočje Petra Rožiča sem leta 2009 skrbništvo nad kočjo prevzel jaz. V teh sedmih letih mojega skrbništva sem se spopadal z različnimi problemi in težavami, vendar so se s pomočjo ostalih članov stvari uredile.

Razmere s pašno skupnostjo so se zaradi lastništva zemlje in novega vodstva kar zapletle. Prve težave so nastopile z oskrbo vode, saj so zamenjali hidravličnega ovna in prekinili črpanje vode do rezervoarja ob taborniškem domu. Taborniki so zato imeli veliko težav z oskrbo vode, posledično pa tudi mi. A kljub težavam so nam taborniki z električno črpalko vedno načrpali vodo v naš rezervoar nad kočjo, ko je bilo to potrebno. Zaradi uporabe funkcionalnega zemljišča okoli naše kočje in poljskega stranišča so s pašno skupnostjo potekali dolgotrajni pogovori in pogajanja. Po velikih naporih smo za uporabo zemljišča uspeli sprejeti skupen dogovor. Odstraniti smo morali poljsko stranišče nad kočjo, za uporabo zemljišča okoli kočje pa za pašno skupnost vsako leto opravimo dogovorjeno število ur koristnega dela na planini.

Tako smo v juniju 2014 izvedli prvo delovno akcijo čiščenja kamenja na pašniku in opravili 48 ur dela. Naslednje leto pa smo na začetku pašne sezone odstranjevali male smrečice na pašniku in opravili 25 ur dela in tako izpolnili naše obveznosti do pašne skupnosti.

Drugače smo vsa leta redno vzdrževali kočjo, čistili okolico in skrbeli za zalogo drv. Večji projekt pa je bila postavitve novega

WC-ja poleg kočje. Z deli smo pričeli septembra 2014, ko smo naredili izkop, zabetonirali ploščo, očistili obstoječo greznico in naredili nov pokrov. Z deli smo nadaljevali oktobra, ko smo izvedli dve delovni akciji. Odstranili smo staro poljsko stranišče in postavili novega poleg kočje, ki je bilo konec oktobra že v uporabi. Spomladi naslednje leto smo novo pridobitev obložili z deskami in postavili novo ograjo okoli kočje.

Z rednimi vzdrževalnimi deli članov društva in prijateljev smo tako opravili veliko dela in ur. Koča je glede na starost v dobrem stanju, za kar so nedvomno zaslužni vsi oskrbniki, ki so bili zanjo odgovorni. V vseh letih je bila kočja dobro obiskana in uporabljena za aktivnosti GRS in AO kakor tudi za druženje članov, tako da kočja služi svojemu namenu.

V vseh letih mojega dela in gospodarjenja s kočjo sem s člani in prijatelji na Šiji preživel veliko lepih trenutkov, ki mi bodo ostali v zelo lepem spominu. Letos sem se tako odločil, da delo gospodarja kočje predam mlajšim članom. Novega skrbnika čaka kar nekaj dela (elektrika, montaža cisterne za vodo, drva in balkonska ograja), zato bo potreboval pomoč članov v čim večjem številu, predvsem mlajših, da bo kočja lahko služila tudi kasnejšim generacijam.

Ker ima društvo razmeroma malo članov, mora vsakdo prevzeti kakšno dolžnost ali funkcijo, ki traja dalj časa. Zato sem bil še posebej vesel, da se je Primož Rožič odločil prevzeti delo skrbnika kočje na Šiji. Še posebej, ker je veliko mlajši.

Druženje po kolesarsko-tekaški tekmi 2015 na Šiji (foto: Blaž Belhar)

Skupna tura Dolomiti 2016

Milan Meglič

Že dve leti zapored v zimskem času je Društvu GRS Tržič uspelo organizirati skupno turo članov in ker smo se vedno imeli zelo lepo, smo pričakovali, da bo tudi letos nekaj podobnega oziroma naj bi postalo vse skupaj celo tradicionalno. Pri organizaciji prejšnjih tur nisem sodeloval, zato sem se odločil, da letos pomagam najti primerno destinacijo, ki bo ustrezala večini udeležencev in bo ponudila veliko različnih možnosti, predvsem pa varno smuko v nepredvidljivih zimskih razmerah. Od prijateljev iz kranjskega društva sem izvedel, da so pred leti že smučali na področju severnih Dolomitov, v naravnem parku Fanes in da je tam zelo lepo.

Jeseni smo se z družino nekaj dni potepali po Dolomitih in si spotoma ogledali še to področje. V park smo vstopili z vzhoda in se preko visokega prelaza, imenovanega Col Bechei, povzpeli na skoraj 2800 m visok vrh Pareispitze, od koder se je odprl razgled na celotno področje. Takrat sem spoznal veličino tega področja in tudi primernost terena za našo turo, saj celotno področje na jugu in zahodu sestavljata dve gorski skupini v obliki polkroga, ki se stekata v dolino

Val di Fanes, kjer na višini več kot 2000 m nad morjem stoji tudi koča z istim imenom.

O ideji, kam bi letos šli, sem se posvetoval še z Janezom, ki mu je bil predlog všeč in sva ga na enem od rednih sestankov predstavila ostalim članom. Ideja je naletela na odobravanje, dogovorili smo se za termin, na pomoč pa je priskočil še načelnik Blaž, ki se je ponudil, da bo uredil rezervacijo v koči. V naslednjem tednu je Blaž sporočil, da je v zelenem terminu koča že polno zasedena, ravno tako še ena v njeni bližini. Ponudili so nam še dve možnosti. Prva je bila koča v sosednji severnejši skupini Sennes, druga pa nižje v dolini na izhodišču, do koder se da pripeljati z avtom. Odločiti se je bilo treba hitro, saj je bilo v kočah vsak dan manj prostih mest, zato smo vsak po svoje doma pregledali karte in možne ture in bili soglasni, da je boljše izhodišče koča Pederu v dolini. To je pomenilo, da vsi cilji ostanejo, le da imamo do njih kako dobro uro hoda več. Blaž je tako uredil vse potrebno z nastanitvijo in prehrano v koči. Vsi, ki smo pri organizaciji sodelovali, smo spremljali snežne razmere na tem področju, ki so ob letošnji skopi zimi zbudile skrb,

Priprava na turo, vreme lepo, prijetna družba (foto: Marija Primožič)

saj je bilo celotno področje kljub zadostni nadmorski višini povsem brez snega.

Dan odhoda se je bližal in le nekaj dni, preden smo odrinili na pot, je tam zapadlo nekaj snega. Tudi vremenska napoved ni bila najobetavnejša, saj je bilo napovedano sneženje, vmes pa kak dan bolje. Res je, da smo bili od prejšnjih let kar malo razvajeni, saj smo vedno imeli izredno lepo vreme in odlične razmere za smuko.

Zbralo se nas je dvanajst in v četrtek zgodaj zjutraj smo s tremi avti odrinili proti Dolomitom. Ko sem odhajal od doma, je v Lomu močno snežilo, v Tržiču pa še deževalo. Vedel sem, da vožnja ne bo ravno prijetna. V Zgornjesavski dolini je zopet začelo snežiti, kar nas je spremljalo do reke Drave. Potem je bilo do Lienza kar dobro, ko smo se začeli vzpenjati proti Toblachu, pa je zopet močno snežilo, tako da je šlo po zasneženi cesti bolj počasi. Nadaljevali smo po dolini Pustertal do mesta Bruneck, kjer smo zavili levo proti Alta Badii. Po dolini smo nadaljevali do mesta Marebbe in tako skoraj obkročili znano smučišče Kronplatz. Do cilja nas je ločila še dolga dolina, k sreči dokaj položna, saj je bila cesta povsem zasnežena. Dva avta smo imeli s pogonom na vsa kolesa, Dejan pa je v ta namen svojo "mečko" obul v nove zimske gume, tako da ni bilo nobenega problema. Po prihodu na cilj smo se nastanili v koči in v dobre pol ure že bili pripravljeni na popoldanski vzpon do kočice Munt de Sennes, do katere je vodila cesta, ki jo je malo prej poteptal manjši teptalec, s katerim oskrbujejo kočico. Še vedno je snežilo in novega snega je bilo precej čez koleno. Kmalu nam je postalo jasno, da bo zaradi nevarnosti plazov ture treba skrbno izbrati. Vse je potekalo tekoče, test žoln, lavinska lopata, sonda, oprema ... Sprva se je cesta strmo vzpenjala v serpentinah in kar veselili smo se že "smukarjenja" nazaj proti koči. Zgoraj je cesta potekala po nekakšnih podih, malo gor in dol, tako da smo kmalu prišli do kočice. Trije smo bili malo hitrejši, nad kočico pa se je v slabi vidljivosti risal nekakšen greben in Martin se je strinjal, da gremo še malo naprej. Kmalu smo imeli opravka z gaženjem globokega snega, višje pa nas je čakal povsem spihan greben. Spoznali smo, da pod novim snegom ni kaj dosti podlage, veter pa je tudi že opravil svoje delo in sneg z grebenov razpihal v kotanje.

Na vrhu grebena smo kože sneli s smuči. S hčerko Klaro sva se skoraj hkrati zapeljala po strmih pobočju. Zaslišal sem zamolkel zvok in opazil, kako je zraven mene nastala velika razpoka, ko se je pod grebenom odtrgala kloža. Takoj sem vedel, da sva

Počitek, v ozadju današnji cilj. Z leve: Blaž Belhar, Milan Meglič, Martin Belhar, Elemir Zrim in Miha Lovrenčak (foto: Janez Primožič)

sprožila plaz. Vzelo mi je tla pod nogami in že je vse skupaj drselo po pobočju. Neslo me je približno dvajset metrov, nato sem se uspel ustaviti. S pogledom sem iskal otroka. Takoj sem jo opazil nekaj metrov nižje na levi. K sreči sva bila oba na vrhu plazovine. Količina snega nad nama ni bila velika.

Pobočje je bilo res strmo, podlaga pa je bila trda. Da nismo bili dovolj pazljivi, je bilo krivo podcenjevanje razmer in tudi pobočje je bilo kratko. Potem se je plaz ustavil na ravnici v bližini kočice. Martin, ki je bil za nama, takoj sploh ni opazil, kaj se je zgodilo. Ostali, ki so bili v času plazu takoj nad kočico, pa zaradi slabe vidljivosti sploh niso ničesar opazili. Le Dejan je vse videl in se mu je zdelo čudno. Kasneje je povedal, da je izgledalo, kot da se nekdo po riti spušča v dolino, kar ni bilo podobno smučanju.

Najprej sem mislil, da se je vse skupaj ustavilo tik pod nama, ko pa smo odsmučali po plazovini navzdol, sem videl, da je bil plaz kar zajeten in da je sneg porinilo povsem do kotanje na dnu pobočja. Vsi skupaj smo se spustili do kočice in tam popili čaj in se odpočili.

Veliko je bilo govora o dogodku, trenutnih razmerah in kako bo v prihodnjih dneh, ker je še snežilo. V koči smo izvedeli, da je za naslednji dan napovedano lepo vreme. Na vrsto je prišel spust v dolino, po podih je bilo treba pokazati kar nekaj tekaške tehnike, a k sreči je bila cesta poteptana in je šlo kar hitro. Na sredi spusta smo krajšali neki velik ovinek in se srečali z

Vrh je vse bliže (foto: Janez Primožič)

debelo snežno odejo brez podlage, tako da je pod smučmi kdaj tudi zaropotalo. Na spodnjem delu ceste je bilo smučanje res užitek, pripeljali smo se prav do vrat koč. Dokončno smo se namestili v koči in odšli na večerjo. Odlično smo bili postreženi, po večerji pa je sledilo še prijetno druženje, debata, obujanje spominov in kovanje načrtov v prihodnje.

Zjutraj nas je pričakal lep, jasen dan – kot v pravi zimski pravljici, ki je letos še nismo imeli priložnost doživeti. Po zajtrku smo se skupaj odpravili po cesti v drugo dolino, proti koči Lavarella. Tam naj bi glede na razmere sprejeli odločitev za naprej. Cesta je bila zopet steptana, saj imajo za oskrbovanje koč in prevoz turistov do njih posebna prevozna sredstva na gosenicah. Cena prevoza je bila 15 eur, vendar smo soglašali, da je za "gorenjce" to preveč in bomo šli kar peš. Hitro smo bili pri koči, od tam pa je že bilo zgaženih nekaj "špur" navkreber proti Neunerspitze in Zehnerspitze. Koča leži v zatrepu doline, tako da smo se morali povzpeti čez višjo bariero, da se nam je odprl razgled na naše cilje. Edini primeren cilj se nam je zdel sedlo, desno od Zehnerspitze. Poleg

tega je bila kako uro pred nami tja namenjena že ena skupina smučarjev. Odločili smo se, da gremo v isti smeri, dokler bo varno.

Glede na včerajšnji dogodek nisem imel najboljšega občutka, ko smo prišli do pobočja pod sedlom, ki je bilo strmejše. Skupina pred nami je tudi nekaj mečkala in iskala varen prehod na sedlo. Sledili smo jim v vpadnici, kar mi ni bilo všeč, kajti če bi se sprožil plaz, bi enostavno pometel z nami, zato sem zavil levo proti grebenu, kjer sem pričakoval bolj spihan teren in manj snega. Vendar sem se uštel in zagazil v res globok napihan sneg. S palicami sem čutil, da je pod novim snegom kopna skala in da ni velike nevarnosti, da bi se kaj sprožilo. V kratkih cik-cakih sem se držal grebena in prigazil na sedlo, kjer je že bila skupina pred nami. Nekaj članov mi je sledilo, ostali pa so šli po gazi predhodnikov. Do vrha nas je ločila še kratka feratta po izpostavljenem grebenu, dobrih, 50 višinskih metrov. Na vrhu so nas pričakali ogromen lesen križ in fantastični razgledi po okoliških hribih. Še obvezno slikanje, sestop po jeklenici navzdol in naprej na smuč. Sledila je že težko pričakovana smuka.

VTUJIH GORAH

Na vrhu 3036 m visokega
Zehnerspitze (foto: Janez Primožič)

V TUJIH GORAH

Skupina pred nami je narisala niz lepih sledi zavojev v snegu, mi pa smo dodali še vsak svojo. Smuka je bila res uživaška, pršiča je bilo čez koleno, strmina ravno pravšnja, da smo iz zavoja v zavoj kar plavali. Sledilo je še smučanje po podih in zopet super smuka čez bariero do kočice Lavarella. Tam smo na prijetnem sončku posedeli za mizo in si privoščili zasluženo pivo. Tura je bila kar naporna, saj smo premagali 1500 višinskih metrov vzpona, pregazili kar nekaj globokega pršiča in osvojili vrh Zehnerspitze (3026 m). Ko se je sonce začelo skrivati, smo po cesti odrinili v dolino. Vmes smo morali opraviti še krajši vzpon, tako da smo še enkrat na smuči nataknili kože, spodnji del pa zopet smučanje po steptani cesti. V koči nas je pričakalo pravo razkošje – sušilnica za opremo, tuš in seveda “sredstva za dehidracijo” v zelenih pločevinkah. Pri večerji smo bili vsi nasmejani in zadovoljni po lepo preživetem dnevu in osvojenem tritisočaku. Spali smo na skupnih ležiščih, tokrat dokaj dobro, saj glavnih “drvarjev”, ki bi celo noč “žagali”, letos ni bilo z nami. Naslednje jutro nas je zopet pričakalo sneženje, tokrat začinjeno z vetrom. Še utrujeni od preteklega dne smo se odločili in odšli do kočice Fanes, kjer smo prvotno načrtovali naše bivanje. Za kaj več vreme in razmere niso bile primerne, zato smo po postanku v koči odsmučali nazaj na izhodišče.

Za naslednji dan je bilo napovedanega še veliko novega snega, zato smo se odločili, da bomo naše bivanje skrajšali za en dan in popoldne odšli proti domu. Zaradi skrajšanega bivanja smo v koči doživeli še manjši zaplet z nerazumevanjem receptorke tako da smo morali plačati nekaj več, kot smo koristili. Ravno tako nam niso hoteli upoštevati plačane akontacije za člane, ki so izlet tik pred zdajci odpovedali, rezervacija zanje pa je bila narejena in plačana. To smo hitro pozabili in se odpravili proti domu.

Pot nazaj je bila slaba kopija poti ob prihodu. Sneženje, dež in zopet sneg mimo Toblacha, naprej pa ponovno dež do Tržiča. Prispeli smo proti večeru, se poslovili in odšli vsak proti svojemu domu. Naslednje dni so po spletu začeli krožiti slike in komentarji o lepo preživetih dnevih. Za nekatere tudi poučno, tudi zame, kljub dolgoletnim izkušnjam hitro narediš napako, ki se je tokrat srečno končala.

Z nami je bilo tudi nekaj predstavnic nežnejšega spola, ki so se posebej zahvalile, ker smo jih vzeli s seboj v Dolomite.

V Dolomitih smo uživali: Blaž Belhar, Klara Meglič, Dejan Jekovec, Elemir Zrim, Martin Belhar, Marija Primožič, Janez Primožič, Miha Lovrenčak, Alenka Jekovec, Janja Merlak in Milan Meglič.

Smuka s Zehnerspitze (foto: Janez Primožič)

Mont Blanc 1966. leta

Peter Rožič

Mont Blanc ali Bela gora je najvišji vrh v Alpah. Vršni del je prekrit z več metri trajne plasti snega in ledu, zato lahko zasledimo različne nadmorske višine. Najbolj uveljavljena je višina 4810 m (Italijani ponekod navajajo tudi 4807 m). Davnega leta 1786 sta se osmega avgusta Francoza Jacques Balmat in Michel Paccard prva povzpela na vrh gore. Želja po odkrivanju novega je prisotna pri vsakomur, ne glede na obdobje, v katerem živi, in na dejavnost, s katero se ukvarja. Zato je razumljivo, da so tudi cilji v življenju vedno višji in kmalu prerastejo "domače dvorišče". Od želja do realizacije pa je ponavadi pot strma in dolga, toda veselje ob uspehu toliko večje.

Avgusta leta 1966 so se "odprave" v Centralne Alpe z namenom vzpona na Mont Blanc (4810 m) in Matterhorn (4478 m) lotili člani AO in GRS Tržič. Takrat je bila logistika take ture nekoliko zahtevnejša, kot je to danes, ko lahko vse informacije o razmerah, vremenu, prometu in nastanitvah pridobiš doma preko spleta. Zaradi velike zasedenosti je v večini koč (Gouter, 3817 m) spanje potrebno rezervirati že od doma.

V šestdesetih letih prejšnjega stoletja pa je bilo za vstop v tuje države najprej potrebno pridobiti vstopno vizo in nabaviti njihovo valuto. Zagotoviti je bilo treba sredstva, opremo in nabaviti skupno hrano. Tudi prevozi so bili takrat bolj problematični, saj skoraj 1000 km dolga enodnevna vožnja za fička (Fiat 750) in tri VW hrošče ni bila mačji kašelj. Celotna pot Tržič–Entrèves–Tržič je bila dolga 1945 km. Vrnitev je potekala po skupinah glede na ture (poraba goriva 147 l na avto, na sto km pa 7,5 l).

Na pot je odšlo devet članov: Rajko Marenčič, Janko Krmelj, Alojz Zaletel, Franci Primožič, Vinko Švab, Vital Ahačič, Anton Kralj, Vili Globočnik in Franci Kavčič (skupna starost 311 let, povprečna pa 34,5 let).

V petek, 12. 8. 1966, ob 4h zjutraj so krenili iz Tržiča. Po celodnevni vožnji preko Trsta, Benetk, Verone, Milana, Aoste in Courmayeurja so prispeli v Entrèves (izhodišče za montblanško vzpenjačo z italijanske strani).

Peter Rožič (foto: arhiv Peter Rožič)

V soboto so z žičnico odšli do koč Rifugio Torino na sedlu Col du Géant, nato pa so se peš napotili preko ledenika pod Tridentom in Grand Capucinom čez Vallée Blanche do observatorija (prenočišče) pod Aiguille du Midi.

Nedelja, 14. 8., je bila dan za vzpon na "vladarja". Klasično prečenje vseh treh vrhov. Z observatorija so odšli ob enih ponoči in preko Mont Blanc du Tacul (4248 m) na Mont Maudit (4465 m), preko sedla Col de la Brenva na vrh Mont Blanca (4810 m). Ob enajsti uri so bili na vrhu. Sledil je sestop mimo bivaka Vallot po ledeniku Bossons mimo koč Grands Mulets na srednjo postajo žičnice (Plan de l'Aiguille), od tam pa z žičnico v Chamonix.

Ker je bilo v ponedeljek slabo vreme, žičnice niso vozile, zato takojšen povratek na izhodišče ni bil možen. Tako so se z žičnico preko Aiguille du Midija v Italijo (Entrèves) vrnili šele v torek.

V sredo so se preko Châtillona odpravili v Cervinio, ki je izhodišče za vzpon na Matterhorn (Monte Cervino) z italijanske smeri. Zaradi slabega vremena vzpon ni bil mogoč. Tako so se še isti dan premaknili do Lecca, kjer so ob jezeru prenočili. Naslednji dan so se peljali mimo jezera Lago di Como do Bolzana, od koder so zaradi neurja pot nadaljevali do Trenta. Domov so se preko Udin in Trbiža vrnili v večernih urah v petek, 19. avgusta.

Franci Primožič – Krvin je v svoj dnevnik poleg skopega poročila dodal: Mont Blanc – uresničena želja.

To je verjetno veljalo za večino udeležencev, ki so takrat prvič stopili na teme Evrope (takrat je bil kot najvišji vrh v Evropi priznan Mont Blanc). In vsak je verjetno imel svojo, drugačno zgodbo o tem. Zanimivo bi jih bilo slišati, saj kratko poročilo ne pove vsega. Ta pogled na dogodke izpred petdesetih let, ki sta mi ga omogočila Francijev arhiv in njegov album slik, je samo delček zgodbe. Veliko več bi o tem lahko povedali Tone, Franci (Kavčič) in Janko.

STAREJŠI REŠEVALCI

STAREJŠI REŠEVALCI

Tone Kralj: Po prihodu na observatorij smo do nočnega odhoda proti vrhu imeli kar nekaj časa, zato sem svoje nekoliko mokre čevlje dal sušit na sonce pred kočo in tudi ostali so me posnemali. Posušene sem nato še očistil in namazal z mastjo, ko pa je bilo čevlje treba obuti, sem ugotovil, da nisem čistil svojih, ampak Cenove (Vinko Švab). Takrat so čevlje izdelovali domači čevljarji in so si bili zelo podobni.

Malo pod vrhom nas je presenetila megla in vsi, ki so bili tu prvič, so bili v dvomih, kje smo, zato sem odhitel naprej in jih poklical na vrh.

Po uspešnem vzponu na vrh smo sestopali mimo bivaka Vallot po ledeniku Bossons na srednjo postajo žičnice Plan de l'Aiguille. Nekje v bližini nad nami se je podrl serak. To je Krvina tako vznemirilo, da si je odvezal vrv in tekel naprej brez tovariša na vrvi (to v danem trenutku ni bila najbolj pametna odločitev).

Franci Kavčič: Pri bivaku Vallot smo po sestopu z vrha počivali in malicali. Ko sem Komanču (Vili Globočnik) ponudil domač paradižnik, je modro ugotovil, da je ta sigurno "ta vansk, ker u Puterhof (Jelendol) paradajz dozori samo vsako drugo leto".

Ker sem bil najmlajši, so me določili, da moram najstarejšemu – Benki (Rajko Marenčič) zjutraj pri Lago di Como pogreti in postreči mleko, pa sem ga "prismo-dil", zato ga je namesto njega popilo jezero.

Svoji ženi Nevenki sem za "štruco" prinesel nahrbtnik, ki ga ima še danes, pa ne zato, ker bi ga premalo uporabljala, ampak ker je tako kvaliteten.

Janko Krmelj: Benka (Rajko Marenčič) je bil najstarejši izmed nas, a nihče ni poznal točne starosti. Ko smo prišli na vrh, se je usedel na nahrbtnik in zasidral s cepinom, od nekod je potegnil "prisrčnico", si ga nalil eno šilce in dejal, da ima rojstni dan (v resnici je 53 let dopolnil šele oktobra). Potem pa je nalil še vsem ostalim.

Na vrhu Mont Blanca (foto: arhiv Franci Primožič)

V Chamonixu sta Krvin (Franci Primožič) in Kodelca (Alojz Zaletel) v vrsti pred prodajalno spominkov naglas razglabljala, kako se bosta zmenila s prodajalko, a ju je, ko sta prišla na vrsto, ogovorila kar po domače – po slovensko.

Po stari navadi je vsak uspeh treba tudi malo zaliti, zato sta šla Benka in Kodelca v nabavo. Takrat je bilo znano italijansko vino Chianti in očitno ga je Lojzek malo preveč poizkušal, ker je ob vrnitvi zavil v napačen šotor in poskrbel za obilico smeha.

Veliko veselih dogodkov, pa tudi tragičnih, se je reševalcem vseh generacij zgodilo v skoraj osemdesetih letih obstoja tržiške postaje GRS. Zapisanih pa je bolj malo. A še vedno je čas, da to popravimo, samo malo volje je treba.

Pod bivakom Vallot, z leve: Anton Kralj, Vital Ahačič, Franc Kavčič, Vinko Švab, Lojze Zaletel, Franci Primožič, Vili Globočnik, Rajko Marenčič (foto: Janko Krmelj)

Janko Krmelj – devetdesetletnik

Društvo GRS Tržič

Januarja 2016 je naš član Janko Krmelj dopolnil 90 let svojega življenja. Smučati je začel že leta 1934. Janko se je ukvarjal z različnimi dejavnostmi, ki jih je nekako združeval in dopolnjeval. Pri tem je povezal smučanje, alpinizem in gorsko reševanje, kar nedvomno sodi skupaj. Ker pa to ni bilo dovolj, se je ukvarjal še s fotografiranjem.

Trinajstega avgusta 1947 sta Janko in Zdravko Križaj splezala prvenstveno smer Črni graben v Storžiču. Večkrat je bil na Grossglocknerju in Johannesbergu.

Leta 1958 se je pridružil gorski reševalni službi v Tržiču. Postajo GRS Tržič je velikokrat zastopal na različnih smučarskih tekmah, vožnjah z Akia čolni, Kramarjevem smuku, VTK in Štuparjevem memorialu. Sodeloval je na raznih vajah in reševalnih akcijah ter jih pogosto dokumentiral s svojim fotoaparatom. Kasneje je z nasveti in fotografijami sodeloval pri postavitvi razstav ob raznih obletnicah.

Janko v tem letu ne praznuje le svojega visokega jubileja. Štirinajstega avgusta letos bo minilo 50 let, kar je bil s kolegi tudi na Mont Blancu.

Janko, reševalci ti ob tako častitljivem jubileju želimo predvsem zdravja.

Društvo GRS Tržič

*Strokoven
ogled fotografij
(foto: Vili Vogelnik)*

Statistični pregled dela društva GRS Tržič v letu 2015

Primož Štamcar

Primož Štamcar (foto: Matija Perko)

Intervencije

V lanskem letu smo izvedli 30 intervencij, kar je nadpovprečno, če ne celo največje število opravljenih intervencij v enem letu do sedaj. V 8 primerih je pri izvedbi reševanja pomagal helikopter, ostalih 22 reševanj je bilo izvedenih klasično (brez uporabe helikopterja). V 12 primerih je bil pri reševanju prisoten zdravnik.

Štirikrat je bilo reševanje povezano z letalskimi športi (nesreče pri letenju s padalom), sedem intervencij je bilo iskalnega tipa. Razen enega primera (samomor) nismo s tržiških gora pripeljali nobenega smrtno ponesrečenega. Ponesrečenci pa so sicer imeli različne poškodbe (največ spodnjih okončin) in bolezenska stanja (epilepsija, psihične težave, sum na infarkt), posredovali smo tudi zaradi obnemoglosti, utrujenosti oz. omaganosti na planinskih turah.

Glede na področje posredovanja malo izstopata širše območje Zelenice in Ljubelja (Zelenica – 5 posredovanj, Ljubelj – 2, Prevala – 2) in območje Gozd, Kriška gora (reševanje padalcev). Najzahtevnejše reševanje je bilo izvedeno 15. 3. 2015 – pod Zelenjakom in Palcem, kjer se je poškodoval hrvaški turni smučar. Zaradi slabega vremena je reševanje potekalo klasično, v delno pomoč pa nam je bila tehnika Planinskega društva Tržič (ratrak in motorne sani).

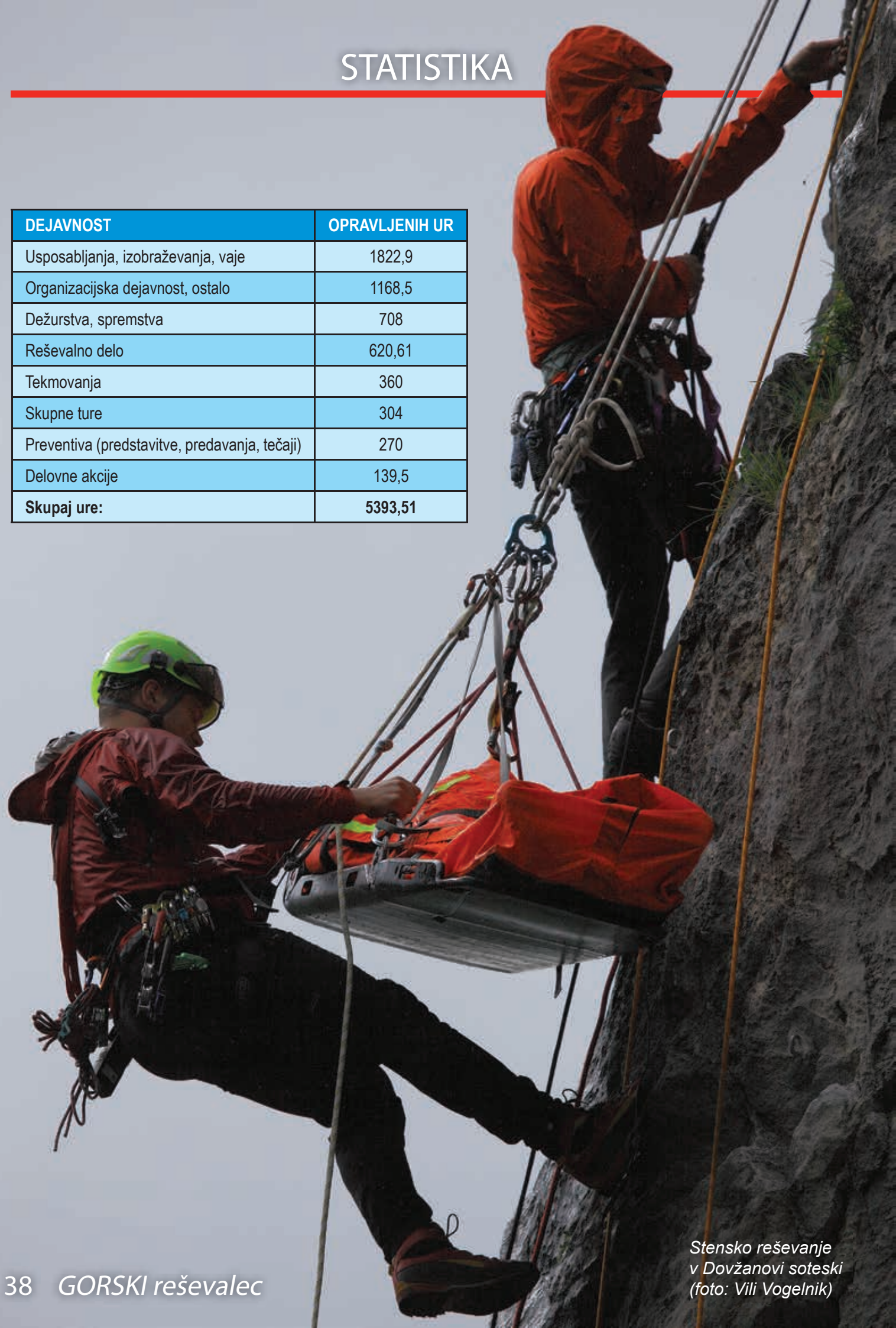
Omenimo naj še neobičajno reševanje (še posebno za gorske reševalce) poškodovanega delavca z droga visokonapetostne električne napeljave na Loki pri Tržiču. Zaradi preboja elektrike oz. delovne nesreče je delavec imel močno poškodovano roko in sam z droga ni mogel priti na varna tla. Okoliščine takšnih reševanj, kjer tudi reševalce potencialno ogrožajo še

Reševanje na Begunjščici, marec 2016 (foto: Primož Štamcar)

STATISTIKA

DEJAVNOST	OPRAVLJENIH UR
Usposabljanja, izobraževanja, vaje	1822,9
Organizacijska dejavnost, ostalo	1168,5
Dežurstva, spremstva	708
Reševalno delo	620,61
Tekmovanja	360
Skupne ture	304
Preventiva (predstavitve, predavanja, tečajji)	270
Delovne akcije	139,5
Skupaj ure:	5393,51

Oskrba in priprava ponesrečenca za transport (foto: Vili Vogeljik)

drugačne nepoznane nevarnosti (visoka električna napetost ...), so predvsem psihično in organizacijsko-vodstveno zelo zahtevne.

Usposabljanja, vaje

Redna usposabljanja in vaje so iz leta v leto stalnica našega dela. Udeležba članov na vajah je relativno dobra, vsi pa se ob svojih omejitvah (predvsem pomanjkanju časa) zavedamo, da sta znanje in primerna usposobljenost ključ za varno, dobro ter uspešno reševalno delo.

Takoj po novem letu smo izvedli zimsko vajo na Vrtači, nadaljevali smo s popoldanskimi vajami (Bezgovca – nesreča pri delu v gozdu; Podljubelj – reševanje padalcev z dreves, Dolina – stensko reševanje in zaključna vaja na Košutnikovem turnu). V jesenskem času smo izvedli popoldansko vajo orientacije na področju Medvodij, vajo reševanja na zavarovani plezalni poti v Spodnjem plotu in taktično vajo reševanja v urbanem okolju skupaj z gasilci PGD Tržič. Poleg tega smo opravili več večernih vaj v okviru rednih tedenskih sestankov.

Aprila smo na Ljubelju vsi člani ponovili tudi osnovno usposabljanje za reševalno delo s helikopterjem, tako imenovani modul A.

Opravili smo tudi preventivne dejavnosti s področja usposabljanja obiskovalcev gora za varnejšo hojo v gorah, predstavitve našega dela mladim, nudili pomoč markacistom. Dežurstva smo izvajali v času poletne sezone in na nekaj tradicionalnih športnih prireditvah v gorskem okolju v občini Tržič.

Kar nekaj naših članov je v poletnem času zelo aktivno sodelovalo s Planinskim društvom Tržič pri izdelavi nove zelo zahtevne zavarovane plezalne poti – feratte v steni Spodnjega plotu na Zelenici. Po zaključku večdnevni zahtevnih del smo izvedli tudi seznanitev vseh članov z novo zahtevno potjo. Na feratti smo organizirali tudi vajo reševanja. Ob otvoritvi v septembru pa smo pred planinskim domom na Zelenici za vse obiskovalce pripravili predstavitev opreme in našega dela ter atraktivno krajšo vrvno žičnico, po kateri so se prisotni lahko spustili. Načrtovana prikazna vaja stenskega reševanja s helikopterjem je zaradi slabega vremena žal odpadla.

Članstvo

V društvu je bilo leta 2015 skupno 51 članov, od tega 31 aktivnih reševalcev. Dva od štirih pripravnikov (Joža Godnov in Nejc Klemenčič) sta pristopila in v jesenskem času na Virnikovi planini na Jezerskem tudi uspešno opravila izpit iz letne tehnike reševanja. Izpit iz zimske tehnike sta opravila v aprilu 2016. Tako imamo v društvu dva novepečena gorska reševalca.

Življenje je lepo, a nepredvidljivo.

Zato smo vam v zavarovalnici Adriatic Slovenica pripravili **KROG VARNOSTI**. Ni pomembno, katera zavarovanja boste sklenili. Pomembno je le, da izberete tista, ki jih vi in vaša družina zares potrebujete, jih združite v **KROG VARNOSTI** in ob tem pomembno finančno prihranite.

Sklenite svoj **KROG VARNOSTI**. Poenostavite in prihranite.

